

Najčešći izvor finansiranja malih preduzeća jeste lična ušteđevina vlasnika. Međutim, potrebna finansijska sredstva preduzetnici mogu pozajmiti od spoljnih izvora finansiranja, među kojima su najznačajniji:

- finansijske institucije - banke,
- državne organizacije,
- razvojne agencije,
- lizing kompanije i
- investicioni fondovi.

Dodatne mogućnosti, koje zadnjih godina sve više dobijaju na značaju u Srbiji, su pozajmice od potencijalnih biznis partnera koji u zamenu za uloženi kapital stiču određeni udeo u vlasništvu. Ovako obezbeđen udeo u vlasništvu može pratiti i pravo učestvovanja u upravljanju poslovanjem i odlučivanju, što sve zavisi od visine udela i dogovora partnera na samom početku.

Sa druge strane, krediti kao izvor finansiranja biznisa predstavljaju pozajmljeni oblik finansiranja koji davaocu kredita ne obezbeđuje pravo učešća u vlasništvu biznisa već pravo na pripadajuću kamatu ili nadoknadu za korišćenje tuđih izvora finansiranja. Preduzetnik je u obavezi da vrati kredit uvećan za iznos dogovorene kamate koja predstavlja trošak kapitala.

Ukoliko razmišljate o uzimanju kredita vaš prvi korak je definisanje svrhe i namene kredita. Krediti mogu biti dugoročni i kratkoročni, sa „grejs“ periodom od šest meseci ili kraće, sa i bez učešća, sa ili bez hipoteke, ili sa nekim drugim vidom obezbeđenja, sa mesečnim, tromesečnim ili čak polugodišnjim anuitetima itd. Najbolji je onaj krediti koji je u skladu sa vašim biznis potrebama i to pre svega u pogledu roka dospeća i dinamike otplate. Osnovno pravilo kreditiranja malog biznisa, posebno na samom početku, je uskladiti rok dospeća kredita i dinamiku otplate sa dinamikom očekivanih rezultata koji će nastati kao posledica korišćenja datih finansijskih sredstava.

Najčešći oblici kredita dostupni gotovo kod svih banaka su:

- Kreditne linije koje pomažu da se premoste privremeni nedostaci novca za finansiranje svakodnevnog poslovanja. To znači da firma ima dozvoljeni minus na svom tekućem računu, koji se stalno obnavlja, a pokriva se redovnim prilivima na račun. Kreditna linija vam obezbeđuje sigurnost i kontinuitet u poslovanju i izmirenju finansijskih obaveza o roku njihovog dospeća. U praksi česte su situacije da kupac nije u mogućnosti da izvrši obavezu plaćanja u dogovorenom roku, koje mogu uticati negativno na kontinuitet vašeg poslovanja i samim tim vašu sposobnost izmirenja dospelih obaveza. Kreditne linije obično daje banka kod koje firma ima otvoren tekući račun preko kog obavlja dogovoren procenat ukupnog platnog prometa (najčešće za početnike, procenat ide i preko 50% prometa). Kamatne stope su povoljnije u odnosu na ostale vrste kredita i kamata se plaća samo na visinu iznosa u korišćenju.
- Kratkoročni krediti su krediti sa rokom dospeća do godinu dana. Obično se vezuju za promenljivu kamatnu stopu. Kratkočni krediti su takođe poznati kao krediti za likvidnost i koriste se za nabavku i finansiranje obrtnih sredstava kao što su: nabavka robe ili sirovina, finansiranje zaliha roba i sirovina, isplata zarada, kao i prevazilaženje perioda van sezone u firmama koje

imaju izražen uticaj sezone na redovno poslovanje. Ova vrsta kredita odobrava se na bazi prethodne poslovne istorije firme. Kakve će uslove firma dobiti od banke takođe zavisi od broja godina u poslu, vrste biznisa, da li je firma u gubitku ili dobitku, kao i sredstva obezbeđenja koja preduzetnik može da ponudi kao vrstu garancije da će kredit biti vraćen u dogovorenom roku.

- Dugoročni krediti su krediti sa rokom dospeća dužim od godinu dana. Obično se uzimaju kada postoji potreba za kupovinom nove opreme, kada se lansira novi proizvod, kada nemate dovoljno novca da sami započnete posao, kada ulazite u nove poslovne projekte, kao i svim drugim oblicima finansiranja poslovnog razvoja i širenja raspoloživih poslovnih kapaciteta. S obzirom na dugi rok vraćanja kredita, ova vrsta pozajmice uglavnom ide sa obezbeđenjem u vidu hipoteke nad poslovnim ili privatnim nepokretnostima preduzetnika.

Važno je istaći da postoje i alternativni oblici finansiranja biznisa koji početnicima mogu značajno pomoći u prevazilaženju problema nedovoljno raspoloživih finansijskih sredstava. Jedan od najčešće korišćenih je tzv. finansiranje od strane dobavljača. Odloženo plaćanje dobavljačima, posebno kada je taj rok duži od roka odloženog plaćanja koji ste vi odobrili vašim kupcima, može značajno uticati na vašu likvidnost, tj. sposobnost redovnog izmirenja dospelih obaveza.

Praktični saveti

Ukoliko se odlučite za neki od predstavljenih oblika pozajmljenih izvora finansiranja, pre toga obavezno:

- Jasno definišite svrhu pozajmljivanja i namenu pozajmljenih finansijskih sredstava u smislu jasnog finansijskog cilja, očekivanih rezultata i liste konkretnih stvari koje ćete platiti ili obezbediti pozajmljenim novcem.
- Napravite plan otplate duga kojim ćete banci demonstrirati način upotrebe sredstava i očekivane rezultate iz kojih ćete dug otplaćivati o roku dospeća.
- Budite spremni da date određeno sredstvo obezbeđenja u zamenu za rizik koji banka preuzima ukoliko vam odobri kredit.
- Trgujte. Pregovarajte sa više banaka i upoznajte se dobro da modelom njihovog rada pre nego napravite finalni dogovor. Izvor: [Preduzetnički servis](#)